

۵۷۱۶۰۲
۱۰/۱۶

بدرسی سیر تحول حالت های نیایش

در ایران باستان

میلاد محسن زاده

۱۳۹۴

عنوان و نام پدیدآور : بررسی سیر تحول حالت‌های نیایش در ایران باستان
 مشخصات نشر : تهران : آشیان، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص. : مصور(رنگی).
 شابک : 978-600-7293-12-6
 یادداشت : فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 مرشنامه : محسن زاده، میلاد، ۱۳۶۸ -
 وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۱۸۹۵۶

انتشارات آشیان

میلاد محسن زاده

بررسی سیر تحول حالت‌های نیایش در ایران باستان

طراحی و آماده‌سازی روی جلد: محسن سعیدی

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت، خیابان شهدای ژاندارمری،

بن‌بست مرکزی، پلاک ۱، تلفن: ۶۶۹۶۵۳۷۷ - ۶۶۹۷۲۷۹۲

ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-600-7293-12-6

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۳-۱۲-۶

فهرست مطالب

۷	پیش گفتار.....
۱۱	بخش اول: ایلام (عیلام).....
۱۱	تاریخ ایلام.....
۱۵	مذهب ایلام.....
۱۹	نقش برجسته‌ها.....
۳۶	نتیجه‌گیری.....
۴۳	بخش دوم: ماد.....
۴۳	تاریخ ماد.....
۴۶	مذهب ماد.....
۵۳	گوردخمه‌های ماد.....
۶۹	نتیجه‌گیری.....
۷۳	بخش سوم: هخامنشی.....
۷۳	تاریخ هخامنشیان.....
۷۶	دین هخامنشیان.....
۸۰	نقش برجسته‌ها.....
۱۰۶	نتیجه‌گیری.....
۱۱۲	نتیجه‌گیری پایانی.....
۱۱۹	راهنمای واژگان.....
۱۲۷	کتابنامه.....

پیش‌گفتار

یکی از برجسته‌ترین مسایل دنیای باستان که همواره سیر تحولی را پیموده و به دوران‌های بعدی نیز منتقل گردیده آیین نیایش می‌باشد که برگرفته از آداب و رسوم و موقعیت جغرافیایی و تأثیرپذیری قومیت‌ها در هنگام استیلا بر دیگر اقوام و... می‌باشد. آیین‌های نیایشی با توجه به تنوع در بین ملل گوناگون، شباهت‌هایی به هم داشته و تأثیرهایی نیز از یکدیگر گرفته‌اند. آثار و شواهد باستان‌شناسی به جامانده در نقاط مختلف جهان به ویژه اشیای مکشوفه از داخل قبور، نه تنها نشانگر موقعیت اجتماعی و اقتصادی صاحب گور می‌باشد، بلکه می‌توان حدس زد که انسان باستان به نوعی دنیای پس از مرگ را باور داشته و به روش آیین و اعتقادات قومی و منطقه‌ای مدفون گردیده است.

همواره مطالب بسیاری در مورد دین‌ها و آیین‌های ایران باستان گفته و نوشته شده ولی شاید خیلی کمتر آیین‌های نیایشی از نکته نظر آثار هنری بررسی شده باشد. با توجه به نقش برجسته‌های صخره‌ای در این کتاب به بررسی آداب و رسوم و حالت‌های نیایش و تغییر و تحول آنها در طی سالیان می‌پردازیم.

در این کار پژوهشی ابتدا به بیان مختصری از تاریخ و مذهب دوره‌های ایلامی، ماد و هخامنشی پرداخته شده است و در مرحله بعد وارد بحث اصلی این پژوهش که همانا واکاوی حالت‌های نیایشی دوره‌های موردنظر است، می‌پردازیم.

شواهد باستان‌شناسی که در این پژوهش علمی از آنها استفاده شده، سنگ نگاره‌ها یا همان نقش برجسته‌های صخره‌ای می‌باشد که در ضمن این نقوش برجسته از آثار هنری اقوام یاد شده نیز می‌باشد.

بر این اساس در آغاز کار به بررسی دوره ایلام پرداخته و پس از اشاره کوتاهی در مورد تاریخ و مذهب این دوره، وارد جزئیات بحث اصلی این پژوهش که همانا بررسی و مطالعه نقش برجسته‌های صخره‌ای این دوره است می‌پردازیم. با مطالعه این نقش برجسته‌ها نکات مهمی از مذهب ایلامی بر ما روشن می‌شود که در قسمت نتیجه‌گیری بخش اولیه بیان آنها خواهیم پرداخت.

در بخش‌های دوم و سوم این پژوهش به ترتیب به بررسی دوره‌های تاریخی ماد و هخامنشی می‌پردازیم. در بخش‌های ماد و هخامنشی نیز ابتدا اشاره کوتاهی به تاریخ و مذهب این دوران شده است و بعد از آن مانند بخش اول به مطالعه و بررسی نقش برجسته‌های این دوران خواهیم پرداخت.

در دوره ماد فقط نقش برجسته‌های گوردخمه‌های منسوب به این دوران را بررسی کرده‌ایم و در دوره هخامنشی نیز پس از بررسی نقش برجسته انسان بالدار (کوروش بزرگ) در پاسارگاد و نقش برجسته بیستون، به بررسی نقش برجسته‌های جلوی در ورودی آرامگاه‌های شاهنشاهان هخامنشی پرداخته‌ایم. البته در مورد آرامگاه‌ها یا گوردخمه‌های هخامنشی، چون همه آنها به جز آرامگاه‌های کوروش بزرگ و کمبوجیه در پاسارگاد،

در طرح و نقش برجسته‌هایشان شبیه به هم هستند، فقط به بررسی آرامگاه یا گوردخمه داریوش اول در نقش رستم پرداخته‌ایم.

در پایان هر بخش و در بخش نتیجه‌گیری نیز به بیان نکاتی در مورد آئین‌های نیایشی و دین دوران ماد و هخامنشی پرداخته‌ایم. در نتیجه‌گیری پایانی، تفاوت‌ها و شباهت‌های آئین‌های نیایشی و مذاهب دوران ایلام و ماد و هخامنشی با یکدیگر بررسی گردیده که این تفاوت‌ها و شباهت‌های آئین‌های نیایشی بین این سه دوره، در حقیقت سیر تحول حالت‌های نیایشی را بر ما روشن می‌سازد.

لازم به یادآوری است، توضیحات مربوط به کلمات *دار این پژوهش در بخش راهنمای واژگان آخر کتاب به ترتیب حروف الفبایی بیان گردیده است.

امید است که این کار پژوهشی بتواند راهگشای مناسبی برای سایر دانش پژوهان عزیزی باشد که در آینده می‌خواهند در این زمینه دست به پژوهش بزنند.

پایانده باد ایران

میلاد محسن زاده کریمی

تیرماه ۹۳